

Riječ urednika

Zbornik I. kongresa hrvatskih povjesničara umjetnosti, koji gotovo tri godine nakon održavanja skupa napokon izlazi u javnost, obuhvaća radove većine sudionika toga prvog općeg foruma povijesnoumjetničke struke u Hrvatskoj. Od 93 izlaganja na skupu, za *Zbornik* je prispjelo 76 radova, koji su, koliko je bilo moguće, ujednačeni i prilagođeni zadanom profilu publikacije. Sve što odudara od toga profila posljedica je i simptom stanovite »nediscipline« u našoj struci, protiv koje se — kako svjedoče mnogi prilozi, pa i uvodni referat Radovana Ivančevića — treba ustrajno i strpljivo boriti. Jer, svjedoci smo stalne opasnosti da se povijest umjetnosti iz znanstvene i stručne discipline lako može pretvoriti u ne-disciplinu, žarište nesporazuma i katkad nedostojno poprište javnih i privatnih sukoba.

Organizatori Prvoga kongresa, Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske i Institut za povijest umjetnosti u Zagrebu, zajedno s većim dijelom kulturne javnosti, pošli su od uvida o neophodnosti Kongresa u času kada je — nakon raspada bivše države — bilo nužno u određenom smislu iznova konstituirati i homogenizirati struku čija je primarna zadaća istraživanje i očuvanje umjetničke baštine kao temeljne sastavnice nacionalnoga kulturnog identiteta.

Dakako, sam po sebi jedan kongres nije kadar reformirati čitavu disciplinu, niti je imao takve ambicije, no on može i trebao bi postati prekretnicom i polazištem za nove poticaje i novo, suvremenom životu prilagođeno,

promišljanje struke i njezinih zadaća. Osim toga, kako svjedoči zapisnik završne rasprave sa zaključcima priložen na kraju *Zbornika*, Kongres je ostvaren i kao snažan prosvjed, gotovo vapaj struke bačen u lice društvenoj savjesti s namjerom njezina suočavanja sa stalnom štetom koja se nanosi onom najvrednijem što Hrvatska, osim prirodnih ljepota, posjeduje — umjetničkoj baštini. Povijest umjetnosti bez spomenika nema razlog za postojanje. Ona nije svrha samoj sebi pa stoga njezina zadaća nisu samo znanstvena i teorijska istraživanja, već je njezina najveća odgovornost zaštita spomenika osmišljavanjem suradnje na svim relevantnim razinama struke i društva. Ta misija danas je aktualna više nego ikad i ona je dala glavni ton i Kongresu i ovom *Zborniku*. Očekujući barem minimalne pomake prema boljitku na tom planu, predajemo kulturnoj javnosti ovaj *Zbornik* sa željom da bolje upozna hrvatsku povijest umjetnosti, kako u njezinoj povezanosti sa spomeničkom baštinom, tako i u drugim njezinim mnogolikim iskazima tijekom proteklih sto pedeset godina.

Neposredno prije izlaska *Zbornika* iz tiska napustio nas je, shrvan teškom bolešću, prof. dr. Radovan Ivančević, dugogodišnji predsjednik Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske i jedan od glavnih promotora I. Kongresa. Njegovoj uspomeni neka bude posvećen ovaj *Zbornik*.

Milan Pelc, Zagreb, siječanj 2004.